Зоріна Олена Анатоліївна,
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту

ІНТЕГРАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМСТВА

З моменту розвитку фінансового менеджменту та управлінського обліку різниця між ними очевидна. Найбільш фундаментальна відмінність полягає в тому, що фінансовий менеджмент здебільшого керує фінансовими потоками, і основна увага приділяється тому, як отримати кошти з меншими витратами та як їх використовувати якомога ефективніше. Фінансовий менеджмент є важливою ланкою, яка зв'язує підприємство із зовнішнім середовищем. Він тісно пов'язаний із функціонуванням фінансового ринку. Можна сказати, що успішне управління фінансами ґрунтується на передумові приділення пильної уваги поточній ситуації на фінансовому ринку та його динамічним тенденціям з урахуванням фактичного становища самої компанії, щоб знайти для себе вільний простір для операцій з капіталом, а також для досягнення цілі максимізації корпоративної вартості управлінської діяльності. Поява управлінського обліку та обліку витрат полягає у зміцненні внутрішнього управління підприємством та, як кінцевої мети, досягненні найкращих економічних вигід. Об'єктом виступає господарська діяльність та вартість підприємства, а за рахунок глибокої обробки та повторного використання фінансової та іншої інформації реалізуються економічні вигоди, прогнозування процесів, контрзаходи, контроль, оцінка відповідальності та інші функції.

Управлінський облік – це управління внутрішньою діяльністю підприємства. Інтеграція управлінського обліку у фінансовий менеджмент дозволяє досягти економічних вигід для підприємств. Фінансовий менеджмент – це управління фінансами, інвестиціями та доходами підприємства у вигляді вартості, а також пов'язаною з ним виробничою та операційною діяльністю. Тому з концепцій фінансового менеджменту та управлінського обліку можна сказати, що і ті, й інші є об'єктами дослідження, заснованими на господарській діяльності та її вартості, а кінцевою метою дослідження є максимізація економічної вигоди підприємства за рахунок управління вартістю.

Як відомо, виробництво та діяльність самого підприємства є процесом руху капіталу: від залучення грошових коштів та інвестицій до утворення необхідних для виробництва засобів, у тому числі оборотних коштів, основних засобів, нематеріальних активів та інших активів, на продаж, потім продаж товарів та утворення грошових коштів. Об'єктом дослідження фінансового менеджменту є рух капіталу в процесі відтворення підприємства, включаючи фінансову діяльність, інвестиційну діяльність, щоденну діяльність з експлуатації капіталу та діяльність з розподілу прибутку. Оскільки фонди є конкретною

формою вартості або рух фондів є формою руху вартості, тому фінансовий менеджмент виступає як об'єкт дослідження у формі вартості. Як було сказано раніше, управлінський облік також бере як об'єкт дослідження вартість і реалізує внутрішнє управління підприємствами за допомогою обробки інформації про вартість. Таким чином, і фінансовий менеджмент, і управлінський облік є дослідженнями вартості. Фінансовий менеджмент безпосередньо аналізує та відображає рух вартості. Вони нероздільні і можуть бути інтегровані.

Управлінський облік має бути інтегрований у фінансовий менеджмент не лише тому, що має послідовний об'єкт дослідження, а й тому, що ключем до управлінського обліку є аналіз та відображення вартості. Можна сказати, що це скоріше методологічне дослідження, тоді як фінансовий менеджмент безпосередньо проводить вартісний аналіз. Інтеграція управлінського обліку у фінансовий менеджмент сприяє розвитку фінансового менеджменту.

Управлінський облік включає: аналіз ефективності витрат, метод змінних витрат, аналіз обсягу витрат і результатів, прийняття короткострокових бізнес-рішень, прийняття рішень щодо інвестиційних проектів, комплексний бюджет, систему контролю витрат, облік відповідальності та інші аспекти. Управління фінансами включає: управління фінансуванням капіталу та зобов'язань, управління довгостроковими та короткостроковими інвестиціями, управління довгостроковими та короткостроковими активами, управління прибутком і розподілом, фінансове планування та контроль, фінансовий аналіз тощо. Серед цього змісту є багато збігів: аналіз форми витрат, метод змінних витрат та аналіз витрат – обсягу – прибутку використовуються як методи прогнозування, і вони також широко використовуються в управлінні прибутком та розподілом фінансового менеджменту.

Збіг змісту також є причиною того, що управлінський облік не є системним, хоча його методи застосовуються на підприємствах, виходячи з цього, можна сказати, що інтеграція управлінського обліку у фінансовий менеджмент сприяє не лише реформуванню та вдосконаленню методу управлінського обліку, а й корисна для системи фінансового управління в цілому. Через узгодженість дослідницьких засад управлінського обліку та фінансового менеджменту здебільшого результати дослідження перетинаються, тому вважаємо за можливе інтегрувати їх.

У той же час управлінський облік фокусується на аналізі та відображенні вартості, орієнтуючись в основному на технологію та методи, тому управлінський облік краще інтегрувати в управління фінансами. Оскільки в першому основна увага приділяється технології та методу, у другому робиться акцент на застосуванні технології та методу у прийнятті рішень, вважаємо, що ця частина змісту може бути включена до фінансового менеджменту на основі цих принципів та методів прийняття рішень. Наприклад, методи бюджетування капіталовкладень, такі як принцип тимчасової вартості грошей, метод чистої наведеної вартості та метод внутрішньої норми прибутку, основні принципи та методи аналізу витрат – обсягу – прибутку, модель управління запасами та інші

основні принципи та методи мають бути віднесені до сфери управління фінансами.

Водночас на основі цих принципів та методів управління фінансами проводять оцінку цінних паперів, аналіз вартості, конкретні рішення щодо планування капіталовкладень, аналіз фінансових ризиків та рішення щодо управління запасами. Це сприяє інтеграції та застосуванню принципів та методів, а також їх удосконаленню.

Де в чому зміст управлінського обліку та фінансового менеджменту не перетинається, у цій частині він може бути включений до фінансового прогнозування, фінансового контролю та фінансової оцінки у фінансовому менеджменті. Вищезгаданий зміст здебільшого стосується прогнозного аналізу, комплексного бюджету, стандартної системи контролю витрат та обліку відповідальності в управлінському обліку. По суті, фінансовий прогноз підприємства повинен також здійснювати прогнозний аналіз продажу, собівартості та прибутку, у фінансовому контролі обов'язкове використання нормативної системи контролю витрат, у фінансовій оцінці також має бути задіяний оціночний метод обліку відповідальності. Таким чином, інтеграція зробить управління фінансами більш досконалим і принесе спільну користь, а також буде вигідніша для фактичної роботи підприємства.

Крім того, такі методи, як система оцінки продуктивності Balanced Scorecard (BSC), облік витрат за видами діяльності (ABC), загальне управління якістю (TQM) та система виробництва «точно в строк» (JIT) можуть бути використані та розширені до фінансового управління. Balanced Scorecard є системою оцінки сучасного стратегічного управлінського обліку для всебічної оцінки діяльності підприємств. Оскільки формування основних можливостей підприємств часто залежить від деяких нефінансових показників, Balanced Scorecard запроваджує нефінансові показники під час оцінки діяльності підприємств. Нефінансові показники також мають бути додані до сучасної системи показників фінансового аналізу. Оцінка збалансованої системи показників може відкрити новий погляд на фінансовий аналіз та оцінку та уникнути недалекоглядності, властивої підприємствам, які використовують лише фінансові показники для оцінки ефективності. Така поведінка допомагає досягти довгострокових фінансових цілей підприємства, що, у свою чергу, сприяє надійній роботі довгострокового фінансового управління.

Управління витратами на основі діяльності – це новий метод централізованого управління, який базується на методі витрат на основі діяльності з метою підвищення цінності для клієнтів та збільшення корпоративного прибутку. Завдяки підтвердженню та вимірюванню експлуатаційних витрат він розраховує собівартість продукту і в той же час проникає в розрахунок витрат на операційний рівень, відстежує та динамічно відображає всю операційну діяльність підприємства та проводить розрахунок витрат, аналіз ланцюжка, включаючи аналіз операцій і т.д., для надання точної інформації для прийняття рішень на підприємстві, ефективного виконання

необхідних операцій, усунення та оптимізації операцій, які не можуть створити цінність, для досягнення мети зниження витрат та підвищення ефективності.

Управління витратами на основі діяльності може раціоналізувати операційні витрати та підвищити операційну ефективність, таким чином виконуючи вимоги фінансового управління щодо рентабельності.

Підсумовуючи, зазначимо, що місія підприємства полягає у тому, щоб створювати вартість, а мета фінансового управління – щоб реалізувати зростання вартості підприємства. Згідно з правилами та законами зростання вартості, воно ґрунтується на вимірі вартості, оцінці та звітності, на плануванні цілей вартості та управлінських рішень. Інтеграція різних драйверів вартості та методів управління, а також упорядкування управлінських та бізнес-процесів мають бути його вибором, що також є неминучою вимогою для інтеграції управлінського обліку у фінансовий менеджмент.

Список використаних джерел

1. Colin Drury. Management and Cost Accounting. Cheriton House, North Way, Andover, Hampshire, United Kingdom, 2018.